

OPASNOST KAO PRETPOSTAVKA ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Rješenje br. PŽ-5433/10-3 od 18. listopada 2010.

Sutkinja: Branka Ćiraković

Iz upisnika brodova proizlazi da je predlagatelj osiguranja suvlasnik u jednoj polovini dijela broda O. Predlagatelj osiguranja predložio je da se privremenom mjerom osigura njegova nenovčana tražbina koja glasi na predaju broda u suposjed i na korištenje. Kako bi se odredilo zatraženo osiguranje, među ostalim potrebnim uvjetima, treba postojati opasnost od onemogućenja ostvarenja tražbine. Opasnost mora biti subjektivne prirode, što znači da predlagatelj osiguranja mora ukazati na konkretne dužnikove radnje (propuštanja) svjesno poduzete radi ugrožavanja namirenja predlagateljeve tražbine. One moraju stvarno ugrožavati buduće ostvarenje predlagateljeve tražbine, a sud mora utvrditi postojanje takvih dužnikovih radnji (propuštanja) i subjektivni odnos dužnika prema njima. To znači da se ne može smatrati kako je opasnost učinjena vjerojatnom, zbog same objektivno postojeće činjenice da protivnik osiguranja nije ispunio određenu tražbinu koja je među strankama sporna, ili nije vratio stvar ili samostalno koristi stvar čiji je suvlasnik ili slično. Činjenica kako protivnik osiguranja, kao jedan od suvlasnika broda koristi brod, ne mora sama za sebe značiti da će upravo zbog toga otežati ostvarenje nenovčane tražbine drugih suvlasnika koja glasi na predaju te stvari. Ako protivnik osiguranja onemogućuje predlagatelju ostvarenje njegova prava iz suvlasništva nad brodom i poduzima konkretne subjektivne radnje usmjerene na ugrožavanje namirenja predlagateljeve nenovčane tražbine predaje broda u suposjed, tek tada su ispunjeni uvjeti za određivanje predloženog osiguranja.

Predlagatelj osiguranja podnio je prijedlog za osiguranje određivanjem privremene mjere zaustavljanja broda O. i njegove predaje u suposjed. To znači da je predlagatelj osiguranja predložio da se privremenom mjerom osigura njegova nenovčana tražbina koja glasi na predaju broda u suposjed i na korištenje.

Iz upisnika brodova za brod O. proizlazi kako je predlagatelj osiguranja njegov suvlasnik u jednoj polovini dijela, a protivnik osiguranja i D. K. suvlasnici svaki u jednoj četvrtini dijela. Predlagatelj osiguranja smatrao je kako iz navedenog nedvojbeno proizlazi da on ima sva prava na predmetnom brodu koja mu kao suvlasniku pripadaju, dakle i pravo na suposjed i pravo na sukorištenje broda.

Predlagatelj osiguranja tvrdio je kako protivnik osiguranja sam koristi brod za prijevoz putnika (turista), unatoč njegovoj zabrani, i da protivnik osiguranja koristi brod na nezakonit način. Tvrdio je kako je protivnik osiguranja, kao zapovjednik broda, koristio ulje za loženje za brodski pogon, stoga je predlagatelj osiguranja solidarno obvezan platiti posebni porez na naftne derivate.

Rješenjem Trgovačkog suda u Splitu, poslovni broj P-1361/10 od 9. srpnja 2010. godine, odbijen je prijedlog za osiguranje određivanjem privremene mjere zaustavljanja broda O. i njegove predaje u suposjed protivniku osiguranja.

To je rješenje prvostupanjski sud donio primjenom odredaba čl. 298. Ovršnog zakona (*Narodne novine*, br. 57/1996, 29/1999, 42/2000, 173/2005, 194/2003, 151/2004, 88/2005 i 67/2008; u nastavku: OZ) i čl. 951. st. 2. Pomorskog zakonika (*Narodne novine*, br. 181/2004, 76/2007 i 146/2008; u nastavku: PZ). Sud je ocijenio da predlagatelj osiguranja nije učinio vjerojatnim postojanje opasnosti da bi se bez tog osiguranja spriječilo ili znatno otežalo ostvarenje tražbine koju on predlaže osigurati, a to je pravo na njegov suposjed broda kao suvlasnika.

Prvostupanjski je sud zaključio kako predlagatelj ne tvrdi da protivnik osiguranja poduzima konkretne radnje u tom pravcu, a samom dostavom upravnog rješenja kojom se strankama, kao poreznim obveznicima, nalaže solidarna isplata poreza na naftne derivate, nije učinjeno vjerojatnim da je mjera osiguranja potrebna kako bi se time spriječila nenadoknativa šteta. Predlagatelju osiguranja, kao suvlasniku broda, nastala bi još veća šteta kada brod uopće ne bi radio.

Protiv navedenog rješenja predlagatelj osiguranja podnio je žalbu iz svih žalbenih razloga, s prijedlogom da ga Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (u nastavku: VTS) preinači ili ukine i vrati na ponovan postupak.

U obrazloženju žalbe predlagatelj osiguranja naveo je kako je prvostupanjski sud propustio ocijeniti sve okolnosti iz kojih jasno proizlazi neophodnost određivanja predloženog osiguranja. Naime, tvrdio je da unatoč zabrani predlagatelja osiguranja, protivnik osiguranja neovlašteno koristi brod i time neosnovano isključuje predlagatelja iz suposjeda i korištenja broda. Time za predlagatelja osiguranja nastaje teško naknativa šteta zbog izostanka dobiti od korištenja broda jer protivnik osiguranja na nezakoniti način koristi brod, a predlagatelj osiguranja treba plaćati i posebne poreze na naftne derivate.

Odgovor na žalbu nije podnesen. VTS je zaključio kako žalba nije osnovana.

Ispitavši pobijano rješenje na temelju odredbi čl. 365. st. 2. i čl. 381. Zakona o parničnom postupku (*Narodne novine*, br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 84/2008 i 123/2008; u nastavku: ZPP), u granicama žalbenih razloga, pazeći pritom po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba

parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9. i 11. ZPP-a i na pravilnu primjenu materijalnog prava, VTS je odlučio kako je pobijano rješenje pravilno i zakonito.

U obrazloženju svoje odluke VTS je istaknuo kako su zakonske pretpostavke za prihvaćanje prijedloga za osiguranje nenovčane tražbine privremenom mjerom propisane odredbom čl. 298. st. 1. OZ-a, a to su: a) vjerojatnost postojanja tražbine čije se osiguranje traži i b) vjerojatnost opasnosti da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati ostvarenje tražbine čije se osiguranje traži, osobito time što bi promijenio postojeće stanje stvari, ili ako učini vjerojatnim da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijete.

Opasnost, kao jedna od alternativnih dopunskih pretpostavki, u određenim slučajevima ne mora se dokazivati ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnim da bi predloženom mjerom protivnik osiguranja pretrpio samo neznatnu štetu (čl. 298. st. 2. OZ-a).¹ VTS je ocijenio da je prvostupanjski sud pravilno zaključio kako nije učinjeno vjerojatnim da bi tom mjerom protivnik osiguranja pretrpio samo neznatnu štetu, što znači da je bio dužan učiniti vjerojatnim postojanje navedene opasnosti.

VTS je u svojoj odluci posebno istaknuo kako je pri odlučivanju o postojanju zakonskih pretpostavki za prihvaćanje prijedloga za osiguranje sucima, pri izvođenju dokaza dano ovlaštenje da reduciraju svoja uvjerenja sa stupnja izvjesnosti na stupanj vjerojatnosti. Vjerojatnost je slabiji stupanj uvjerenja o postojanju određene činjenice koja dopušta i samo utvrđivanje mogućnosti da se takvo uvjerenje poklapa sa stvarnošću.

VTS je smatrao kako za određivanje zatraženog osiguranja privremenom mjerom, predlagatelj osiguranja mora učiniti vjerojatnim postojanje svoje tražbine koju predlaže osigurati, kao i postojanje opasnosti da bi se bez tog osiguranja onemogućilo ili znatno otežalo ostvarenje tražbine. O postojanju takve opasnosti ocjenu donosi sud na temelju dokaza i okolnosti koje predlagatelj osiguranja mora navesti u svom prijedlogu. Ta opasnost mora biti subjektivne prirode, što znači da predlagatelj osiguranja mora ukazati na konkretne dužnikove radnje, odnosno propuštanja svjesno poduzete radi ugrožavanja namirenja njegove tražbine. One moraju stvarno ugrožavati buduće ostvarenje predlagateljeve tražbine, a sud mora utvrditi postojanje takvih dužnikovih radnji, odnosno propuštanja, kao i subjektivni odnos dužnika prema njima. To znači da se ne može smatrati kako je opasnost učinjena vjerojatnom, zbog same objektivno postojeće činjenice da protivnik osiguranja nije platio određenu tražbinu koja je među strankama sporna, da nije vratio stvar te da samostalno koristi stvar čiji je suvlasnik ili slično.

---

¹ U odluci je vjerojatno greškom naveden čl. 298. st. 2. OZ-a umjesto čl. 296. st. 2. OZ-a.

Protivno žalbenim navodima VTS je prihvatio zaključak prvostupanjskog suda da predlagatelj osiguranja nije učinio vjerojatnim postojanje opasnosti od otežanog namirenja, odnosno nije ukazao na konkretne dužnikove radnje poduzete radi ugrožavanja namirenja njegove tražbine. Činjenica da protivnik osiguranja, kao jedan od suvlasnika broda, koristi brod, ne znači nužno da će upravo zbog toga on otežati ostvarenje nenovčane tražbine drugih suvlasnika koja glasi na predaju te stvari.

VTS je istaknuo da na temelju utvrđenih činjenica nije moguće zaključiti kako je protivnik osiguranja neovlašteno koristio brod. Iz dopisa predlagatelja osiguranja, od 30. lipnja 2010. godine (prijedlog za osiguranje podnesen je 2. srpnja 2010. godine), proizlazi da je protivnik osiguranja izjavom predlagatelja osiguranja, od 25. studenoga 1985. godine, bio ovlašten rukovoditi radovima i poslovanjem broda. Navedenim dopisom od 30. lipnja 2010. godine, predlagatelj osiguranja opoziva protivniku osiguranja takvu punomoć. U spisu nema traga da je protivniku osiguranja taj dopis dostavljen prije početka ovog postupka, kako je predlagatelj osiguranja tvrdio. To znači da je sam predlagatelj osiguranja zapravo priznao ovlast protivnika osiguranja na korištenje broda, ali ograničeno, odnosno do opoziva predmetne punomoći koja ga ovlašćuje na samostalno poslovanje tim brodom. Protivnik je osiguranja primio dopis predlagatelja osiguranja o opozivu ovlasti za korištenje broda 16. srpnja 2010. godine, dakle nakon donošenja pobijanog rješenja.

U obrazloženju svoje presude VTS je zaključio kako bi uspješno ostvario svoje pravo na suposjed i to pravo zaštitio, predlagatelj osiguranja je trebao učiniti vjerojatnom tražbinu na predaju broda u suposjed što mu kao suvlasniku pripada, osim ako je protivnika osiguranja ovlastio na poslovanje tim brodom (kao u ovom slučaju). Tek kada bi protivnik osiguranja, unatoč prestanku takve ovlasti, nastavio samostalno koristiti brod i time onemogućavao predlagatelja u ostvarenju njegova prava iz suvlasništva nad tim brodom, te kada bi poduzimao konkretne subjektivne radnje usmjerene na ugrožavanje namirenja predlagateljeve nenovčane tražbine predaje broda u suposjed, tada bi bili ispunjeni uvjeti za određivanje predložena osiguranja.

Slijedom navedenog, VTS je potvrdio pobijano rješenje kojim je odbijen prijedlog za određivanje privremene mjere u skladu s čl. 380. t. 2. ZPP-a.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstvena savjetnica u trajnom zvanju
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

PERICULUM IN MORA AS A PREREQUISITE FOR A SHIP ARREST

*High Commercial Court of the Republic of Croatia
Pž-5433/10-3, 18 October 2010*

The applicant is a co-owner of 1/2 part of the ship. The applicant applies for a ship arrest to secure his non-monetary claim for the transfer of possession and use of the ship based on co-ownership. In order to succeed with the ship arrest, among other necessary conditions, there must be a periculum in mora. It must be of a subjective nature, which means that the person applying for a ship arrest as a provisional conservatory measure must point to the debtor's specific actions (omissions), consciously undertaken to jeopardise the settlement of the applicant's claim. If the respondent prevents or obstructs the applicant from realising his right arising from co-ownership over the ship, and if the respondent also undertakes specific subjective actions aimed at jeopardising the settlement of the applicant's non-monetary claim for the handover of the vessel to co-possession, only then are the conditions for ordering the proposed security fulfilled.